

усядането от страна на самите цигани, бивши чергари (особено ясно изразени сред тези, които са били преки участници в събитията). При това положителна оценка е по-силна напр. в България или страните от бившия СССР, отколкото в бивша Чехословакия и Полша, където седентаризация е съпроводена от редица репресивни мерки (напр. конфискация на коне и на имущество).

При оценката на политиката за седентаризация на циганите чергари много по-важно обаче е едно друго обстоятелство. По това време (50-те – 70-те години) в страните в Източна Европа вече е назряла сериозна криза на чергарския начин на живот. Възможностите да се продължи този начин на живот, който се е крепил на полу-натуралното и до голяма степен затворено селско стопанство (частно или държавно-колективно), вече все повече и повече се изчерпват в новите обществено-икономически реалии, в контекста на рязко засилените процеси на индустриализация и урбанизация. Самите чергари започват да търсят възможности за преминаване към уседнал (или поне полу-уседнал) начин на живот и към нови стратегии за икономическа реализация. Активната намеса на държавата идва в подходящия исторически момент (нещо, което много рядко се случва при различните държавни политики към циганите) и съществено подпомага (напр. чрез заеми и/или безвъзмездни помощи за строеж на жилища, както и други подобни форми) естественото развитие на общността и обществената ѝ интеграция.

Форсирана интеграция

Политиката, насочена към обществена интеграция на циганите, е господстваща в страните от Източна Европа, но нейната практическа реализация е с доста разнообразни форми. Съществуват два подхода, които са актуални и до днес, в новите европейски реалносит – ‘общия’ и ‘специалния’. При първия подход липсват специални мерки на държавата за обществена интеграция на